

Велике значення, особливо в умовах різноманітності форм власності, мають гарантії прав і захист інвестицій. В основі законодавства про інвестиційну діяльність держава повинна гарантувати стабільність прав суб'єктів цієї діяльності. У разі прийняття державними органами актів щодо прав інвесторів і учасників інвестиційної діяльності завдані їм збитки (у тому числі не одержані доходи) відшкодовуватимуться цими органами за рішенням суду чи арбітражу.

Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатись у роботу суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності. Інвестиції не можуть бути націоналізовані, реквізовані; до них також не можуть бути застосовані заходи, рівні за наслідками.

Проте зазначимо, що майже в кожному пункті проголошених гарантій прав і захисту інвестицій застережується, що вони (ці гарантії) можуть бути порушені державою в межах її компетенції або шляхом прийняття обмежувальних законодавчих актів. Надійність, упевненість і стійкі гарантії — важливі умови ефективного інвестування, основа стабільності розвитку не тільки економіки, а й суспільства в цілому.

УДК: 658: 330.131.5

О. А. Сарапіна, канд. екон. наук, доц., докторант
кафедри економіки сільського господарства,
Миколаївський державний аграрний університет

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Не зменшуючи значимості наукових напрацювань у рамках загальної теорії інвестиційної діяльності слід все ж констатувати, що залишаються недостатньо вивченими особливості, тенденції і перспективні напрями інвестування. В умовах трансформацій, які відбуваються в країні, вони потребують глибшого розроблення як у теоретичному, так і в методично-практичному аспектах. Актуальною проблемою на сьогодні є удосконалення організації та методологічного обліку і аналізу інвестиційної діяльності підприємств з урахуванням умов, що склалися у вітчизняній економіці для формування інформаційної бази, необхідної для прийняття рішень щодо вкладення інвестицій.

Обліково-аналітична інформація виступає основою для прийняття рішень з організації, планування й регулювання господарської діяльності, в тому числі інвестиційної діяльності підприємства. Нині українська обліково-інформаційна система надалі залишається незрозумілою для іноземного інвестора, що зумовлює необхідність трансформації обліково-інформаційної системи для управління інвестиційною діяльністю.

Для визначення ролі та значення інвестиційної діяльності підприємства необхідно окреслити її рамки серед інших видів звичайної діяльності з врахуванням відповідних фаз реалізації конкретних інвестиційних проектів і напрямів (об'єктів) здійснення інвестицій. Зв'язок між трьома складовими звичайної діяльності вбачається в цілях і мотиваціях усіх видів діяльності, які коротко можна виразити як вкладення ресурсів для одержання очікуваної економічної вигоди.

У процесі аналізу необхідно враховувати такі особливості інвестиційної діяльності:

- обмеженість фінансових ресурсів;
- можливість вибору альтернативних проектів;
- значний вплив фактора ризику.

Для зовнішніх щодо підприємства суб'єктів завдання аналізу полягає в оцінці інвестиційної привабливості цього підприємства. У такому разі об'єктом аналізу є насамперед реальні інвестиції, що дає можливість зробити прогнози щодо майбутньої діяльності підприємства. У процесі аналізу підприємства як об'єкта інвестування потенційних акціонерів (інвесторів) поряд з прибутковістю та рентабельністю інтересують і такі показники, як обсяги та ефективність капітальних вкладень, здійснюваних на підприємстві. Аналіз динаміки реальних інвестицій з урахуванням темпів інфляції дає змогу зробити висновки щодо інвестиційної активності підприємства. Аналіз структури інвестицій уможливорює оцінювання перспективності напрямів їх вкладення.

Для внутрішніх суб'єктів аналізу найважливішим завданням є обґрунтування та вибір найефективнішого напрямку інвестування коштів. На початковому етапі аналізується доцільність вкладення коштів у реальні та фінансові інвестиції. Залежно від результатів аналізу вибирають один із напрямів проведення інвестиційних операцій або визначають оптимальне їх поєднання. Методика аналізу дохідності та ризику інвестиційних операцій залежить від специфіки об'єктів дослідження, тобто від того, виробничі це проекти, чи фінансові інструменти. Як правило, кожне завдання можна розв'язати кількома методами. Тому в процесі аналізу по-

стає завдання вибору оптимального проекту з-поміж кількох можливих варіантів капітальних вкладень або вибору таких цінних паперів, які б найточніше відповідали потребам підприємства.

У процесі здійснення фінансового інвестування в усіх його формах одним з найважливіших завдань є оцінювання інвестиційних якостей окремих фінансових інструментів, що обертаються на ринку.

Оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів являє собою інтегральну характеристику окремих їх видів, здійснювану інвестором з урахуванням цілей формування інвестиційного портфеля.

Для прийняття рішень в інвестиційній сфері може використовуватися, практично, весь обсяг обліково-аналітичної інформації, що стосується як виробничо-комерційної (для визначення прибутку від основної діяльності, ділової активності суб'єкта), фінансово-господарської (для встановлення доходів і витрат щодо фінансових операцій; показників, що характеризують фінансовий стан і ліквідність підприємства) так і суто інвестиційної діяльності для встановлення структури і обсягів реальних капітальних вкладень і фінансових інвестицій, джерел їх фінансування, інших доходів і витрат від операцій з необоротними активами.

Особлива система фінансування, бухгалтерський облік і економічний аналіз інвестиційної діяльності вимагає встановити її рамки, відмежувати від операційної та фінансової діяльності підприємства. Якщо затрати на здійснення операційної діяльності покриваються за рахунок валових доходів підприємства, тобто виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), інших операційних та позареалізаційних доходів, то джерелом для покриття інвестиційних затрат є інвестиційні ресурси.

Проте, у практиці не завжди дотримуються принципу розмежування інвестиційної від операційної та фінансової діяльності підприємства. Перш за все, це зумовлено історичним розвитком обліку і аналізу інвестиційної діяльності та трактуванням капітальних вкладень як затрат на будівництво, розширення, реконструкцію і придбання основних засобів у колишній командно-адміністративній економіці України.

Таким чином, найголовнішим досягненням останнього десятиріччя у сфері обліку і аналізу інвестиційної діяльності в Україні є те, що відбувся перехід від затратного методу трактування інвестицій до сприйняття інвестиційної діяльності як динамічного процесу, відокремленої сфери діяльності, джерела доходів інвестора.

Література

1. *Дорошенко Т. В.* Формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів на підприємстві // *Фінанси України*. — 2002. — № 9. — С. 134—137.
2. *Майорова Т. В.* Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. — К.: «Центр навчальної літератури», 2004. — 376 с.
3. *Москвин В. А.* Кредитование инвестиционных проектов: Рекомендации для предприятий и коммерческих банков. — М.: Финансы и статистика, 2001.
4. *Пересада А. А.* Інвестиційний процес в Україні. — К.: Лібра, 2005.
5. *Савчук В. П., Прилипко С. И., Величко Е. Г.* Анализ и разработка инвестиционных проектов: Учеб. пособие. — К.: Абсолют-В, Эльга, 2000.

УДК 336.02

А. А. Славкова, канд. екон. наук,
старш. викл. кафедри фінансів,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПРИВАТНІ ЗАОЩАДЖЕННЯ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РЕСУРС ФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Приватні заощадження відіграють роль потужного фінансового важеля насичення національного ринку грошовим капіталом, що відбувається через трансформацію особистих нагромаджень у фінансові ресурси. За допомогою переважно інститутів та інструментів фінансового ринку вони перетворюються в інвестиції, попит на які пред'являють підприємства (корпорації) для забезпечення відтворення й оновлення капіталу, розширення виробничої діяльності, нарощування господарських потужностей, зміцнення фінансової стійкості; та держава — для фінансування бюджетних інвестиційних програм через бюджет розвитку.

Населення країни — є потенційно найбільш надійним позичальником та фінансовим інвестором. Держави, в яких населення (домогосподарства) інвестує значний відсоток своїх доходів і споживає відповідно менший, досягають високих темпів зростання національної економіки й продуктивності праці. І навпаки, в тих країнах, де споживається вищий відсоток доходів та інвестується менший, розвиток економіки йде повільніше. В Україні процеси нагромадження особистих заощаджень та перетворення